

Annáll efnahags- og peningamála

Apríl 2012

Hinn 6. apríl fór fram reglubundin umræða um stöðu og horfur í íslensku efnahagslífi (e. 2012 Article IV Consultation) í framkvæmdastjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Jafnframt fór fram umræða um skýrslu sjóðsins vegna eftirfylgni við efnahagsáætlun íslenskra stjórnvalda og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins sem lauk í ágúst 2011.

Hinn 13. apríl gaf Fjármálaeftirlitið út minnisblað vegna dóms Hæstaréttar frá 15. febrúar 2012 um gildi fullnaðarkvittana. Í minnisblaðinu eru dregnar saman niðurstöður stofnunarinnar um hugsanleg áhrif dómsins á bókfært virði gengislána í útlánasöfnum lánastofnana. Mat Fjármálaeftirlitsins var að áhrif dóms Hæstaréttar ógnuðu ekki fjármálastöðugleika en jafnframt var áréttað að öll óvissa vegna uppgjörs gengislána væri slæm fyrir fjármálakerfið og mikilvægt að henni yrði eytt.

Hinn 16. apríl tilkynnti Fjármálaeftirlitið um reglur um kaupaukakerfi váttryggingarfélaganna, sem eru keimlíkar reglum um kaupauka í fjármála-fyrirtækjum frá 30. júní 2011. Reglurnar tóku gildi við birtingu 27. mars. Kaupauki starfsmanns má ekki nema hærri fjárhæð en 25% af árslaunum viðkomandi án kaupauka. Ennfremur skal fresta greiðslu hluta af kaupauka um 3 ár að lágmarki, þannig að unnt sé að taka tillit til sveiflna í viðskiptalífnum og hagkerfinu sem geta haft áhrif á árangur. Einnig mæla reglurnar fyrir um lækkun, afturköllun eða endurgreiðslu kaupauka þegar mælikvarða um árangur í starfi er ekki náð.

Hinn 19. apríl bárust efnahags- og viðskiptaráðuneytinu formlegar at-hugasemdir (e. Letter of Formal Notice) frá Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) þar sem ESA tilkynnir þá niðurstöðu að allsherjarbann við gengistryggingu lána sem veitt eru í íslenskum krónum, líkt og kveðið er á um í lögum nr. 38/2001, um vexti og verðtryggingu, gangi gegn 40. gr. EES-samningsins.

Hinn 30. apríl tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði afturkallað staðfestingu á verðbréfasjóðnum Stefni – Lausafjár sjóður, sem starfræktur er af Stefni hf. Verðbréfasjóðurinn fékk staðfestingu Fjármálaeftirlitsins þann 27. janúar 2011 en hefur nú hætt starfsemi. Fjármálaeftirlitið hefur staðfest nýjan fjárfestingarsjóð í rekstri félagsins undir sama nafni.

Maí 2012

Hinn 3. maí gekk Ríkissjóður Íslands frá samningum um útgáfu skuldabréfa að fjárhæð 1 milljarður Bandaríkjadala, sem jafngildir um 124 ma.kr. Skuldabréfin bera fasta vexti og eru gefin út til 10 ára á ávöxtunarkröfunni 6,0%. Eftirspurn eftir bréfunum nam um 4 milljörðum Bandaríkjadala.

Hinn 4. maí veitti Fjármálaeftirlitið Negotium starfsleyfi sem verðbréfa-fyrirtæki.

Hinn 4. maí tilkynnti Íslandsbanki að búið væri að stækka tvo flokka sértryggðra skuldabréfa sem áður höfðu verið teknir til viðskipta í

kauphöllinni. Annars vegar var 7 ára útgáfan ISLA CBI 19 stækkuð um 635 m.kr. á ávöxtunarkröfunni 2,90% og hins vegar var 12 ára útgáfa ISLA CBI 24 stækkuð um 850 m.kr. á ávöxtunarkröfunni 3,48%. Alls hefur Íslandsbanki gefið út sértryggð skuldabréf að fjárhæð 8.815 m.kr. frá fyrstu útgáfu í desember 2011.

Hinn 9. maí keypti Seðlabanki Íslands evrur í skiptum fyrir íslenskar krónur til fjárfestingar til langs tíma í íslensku atvinnulífi gegn greiðslu í ríkisverðbréfum í flokknum RIKS 33 0321. Jafnframt hafði Seðlabankinn kallað eftir tilboðum frá aðilum sem vildu selja íslenskar krónur gegn greiðslu í reiðufé í erlendum gjaldeyri. Útboðin voru liður í losun hafta á fjármagnsviðskiptum. Niðurstaða útboðs um kaup á evrum var sú að alls tók Seðlabankinn tilboðum að fjárhæð 38,6 milljónir evra. Öll samþykkt tilboð voru tekin á sama verði (e. single price), sem var ákvarðað 238,8 kr. fyrir hverja evru. Niðurstaða útboðs um kaup á krónum fyrir evrur var sú að tilboðum að fjárhæð 9,1 ma.kr. var tekið. Öll samþykkt tilboð voru tekin á sama verði, sem var ákvarðað 239 kr. fyrir hverja evru.

Hinn 11. maí samþykkti Alþingi þingsályktun nr. 20/140, um að heimila ríkisstjórninni að staðfesta samning við Noreg, Færeyjar, Rússland og Evrópusambandið um veiðar úr norsk-íslenska síldarstofninum á árinu 2012 og gagnkvæmar veiðiheimildir í fiskveiðilögsögum. Með samningnum fá Íslendingar að veiða 120 þús. tonn úr stofninum á árinu.

Hinn 11. maí tilkynnti Arion banki að fyrsta útboði bankans á sértryggðum, óverðtryggðum skuldabréfum væri lokið. Alls voru seld skuldabréf til fagfjárfesta fyrir 1,22 ma.kr. að nafnvirði í skuldabréfaflokknum Arion CB 15.

Hinn 16. maí heimilaði Fjármálaeftirlitið kaup Landsbankans hf. á öllum rekstri og eignum Sparisjóðs Svarfdæla.

Hinn 16. maí ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að hækka vexti bankans um 0,5 prósentur. Daglánavextir voru hækkaðir í 6,5%, vextir af lánum gegn veði til sjö daga í 5,5%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum í 5,25% og innlámsvextir í 4,5%.

Júní 2012

Hinn 8. júní var tilkynnt um úrskurð nefndar sem sett var á laggirnar til að skera úr um endurgjald ríkisins til Landsbankans hf. vegna yfirtöku Landsbankans hf. á innstæðum og eignum SpKef sparisjóðs. Niðurstaða nefndarinnar var að ríkið þyrfti að greiða Landsbankanum hf. 19 ma.kr.

Hinn 13. júní ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að hækka vexti bankans um 0,25 prósentur. Daglánavextir voru hækkaðir í 6,75%, vextir af lánum gegn veði til sjö daga í 5,75%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum í 5,5% og innlámsvextir í 4,75%.

Hinn 15. júní var tilkynnt að Landsbankinn hf. og gamli Landsbanki Íslands hf. hefðu samið um að Landsbankinn hf. fyrirframgreiddi fjórðung af höfuðstól svokallaðra A-skuldabréfa sem gefin voru út árið 2010 vegna mismunar á virði yfirtekinna eigna og skulda frá Lands-

banka Íslands hf. Fyrirframgreiðslan er að jafnvirði rúmlega 73 ma.kr. í evrum, Bandaríkjadöllum og pundum.

Hinn 18. júní var tilkynnt að Ríkissjóður Íslands og Seðlabanki Íslands hygðust greiða samtals 171 ma.kr. af lánum frá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum (AGS) og Norðurlöndunum sem tekin voru í tengslum við efnahagsáætlun stjórnvalda og AGS. Um er að ræða fyrirframgreiðslu að fjárhæð 319 milljónir SDR, jafnvirði um 62 ma.kr., til AGS og 674 milljónir evra, jafnvirði um 109 ma.kr., til Norðurlandanna.

Hinn 18. júní samþykkti Alþingi lög nr. 78/2012, um breytingu á innheimtulögum, nánar tiltekið reglum um vörslusviptingu af hálfu innheimtuaðila. Framvegis þarf innheimtuaðili að afla skriflegs samþykkis skuldara í vanskilum áður en lausafé er tekið úr vörslu hans. Annars verður innheimtuaðili að afla heimildar samkvæmt lögum um aðför, nr. 90/1989.

Hinn 18. júní samþykkti Alþingi lög nr. 84/2012, um breytingu á lögum nr. 44/1998, um húsnæðismál, með síðari breytingum. Megintilgangur laganna er að koma til móts við tilmæli Eftirlitsstofnunar EFTA um að íslensk stjórnvöld grípi til nauðsynlegra ráðstafana til að lánafyrirkomulag Íbúðalánasjóðs verði í betra samræmi við ríkisaðstoðarreglur EES-samningsins, þ.e. að sjóðurinn njóti ekki ríkisábyrgðar í formi eignaábyrgðar, vaxtaniðurgreiðslna, undanþágu frá arðsemiskröfu og greiðslu tekjuskatts. Með lögnum verður því m.a. félagslegt hlutverk sjóðsins styrkt og felld niður heimild sjóðsins til að veita fyrirtækjum, þar á meðal byggingarverktökum, lán. Þannig verður aðeins heimilt að veita einstaklingum lán til endurbóta, byggingar eða kaupa á íbúðarhúsnæði. Þá fara lán frá sjóðnum ekki yfir 80% af matsverði íbúðar í stað 90% áður, og hámarksfjárhæð ÍLS-verðbréfa getur ekki verið lægri en 40% af fasteignamati íbúðarhúsnæðis, sem þýðir að íbúðalánasjóði verður óheimilt að lána til kaupa á fasteign með fasteignamat hærra en 50 m.kr. Þá er í lögnum gerð sú grundvallarbreyting á starfsemi Íbúðalánasjóðs, sem er tímabundin, að eitt af hlutverkum hans verður að eiga og reka leigufélag með eignir sem sjóðurinn hefur eignast með fullnustuaðgerðum.

Hinn 19. júní samþykkti Alþingi lög nr. 69/2012, um breytingar á lögum um virðisaukaskatt. Meðal breytinga eru heimild til að endurgreiða sveitarfélögum virðisaukaskatt vegna búnaðar vegna bruna- og mengunarvarna og heimild til að endurgreiða virðisaukaskatt af vetnis,- raf- og tvinnbifreiðum upp að tilteknu marki.

Hinn 19. júní samþykkti Alþingi lög nr. 74/2012, um veiðigjöld. Nýju lögin kveða á um almennt veiðigjald, sem verður 9,50 kr. á úthlutað þorskígildiskíló, og sérstakt veiðigjald, sem er 65% af stofni sem tekur mið af verðmæti afla og/eða afurða að frádregnum i) rekstrarkostnaði öðrum en fjármagnskostnaði og ii) reiknaðri árgreiðslu vegna vaxta og afskrifta, sem miðuð skal við 8% ávöxtun. Hið almenna veiðigjald kemur til lækkunar á því sérstaka. Samhliða voru samþykkt lög nr. 75/2012 sem breyttu hinum almennu lögum um fiskveiðistjórnun til samræmis við veiðigjaldslögin og framlengdu bráðabirgðaákvæði í fiskveiðistjórnunarlögnum.

Hinn 19. júní samþykkti Alþingi lög nr. 77/2012, um breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002, með síðari breytingum. Markmið laganna er að styrkja rekstrargrundvöll sparisjóðakerfisins sem átt hefur undir högg að sækja á undanförunum árum. Til að auðvelda sparisjóðunum að ráða bót á þörf þeirra fyrir aukið eigið fé er heimilað að reka sjóðina í formi hlutafélags. Hugtakið sparisjóður verður þar af leiðandi ekki lengur bundið við sérstaka tegund sjálfseignarstofnunar heldur verður það samheiti yfir tiltekna gerð fjármálafyrirtækja sem ýmist verða reknar í formi sjálfseignarstofnunar eða hlutafélags, en beri um leið að takmarka starfsemi sína fyrst og fremst við hefðbundna viðskiptabankastarfsemi og verja a.m.k. 5% hagnaðar liðins árs til samfélagslegra verkefna á starfssvæði sínu. Þá eru möguleikar til samruna sparisjóða sem eru sjálfseignarstofnanir auknir. Ennfremur hafa sparisjóðir með stofnfé eða hlutafé að lágmarki 5 milljónir evra heimildir til viðskipta með verðbréf. Loks er bráðabirgðaákvæði VI í lögum um fjármálafyrirtæki, um inngripsheimildir Fjármálaeftirlitsins, framlengt til loka ársins 2013, á meðan framtíðarskipan þessara mála hefur ekki verið ákveðin á vettvangi Evrópusambandsins.

Hinn 19. júní samþykkti Alþingi lög nr. 79/2012, um breytingu á lögum um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta, nr. 98/1999, með síðari breytingum. Með lögnum voru bráðabirgðaákvæði þau sem sett höfðu verið með lögum nr. 15/2011 og nr. 55/2011 og giltu aðeins um iðgjöld vegna ársins 2011, felld á varanlegan hátt inn í meginmál laganna um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta. Helstu breytingar sem fram koma í lagaákvæðinu og voru ekki í bráðabirgðaákvæði II eru þær að almenna iðgjaldið lækkar úr 0,3% í 0,225% og að stjórn tryggingarsjóðsins fær nú heimild til að veita frest til greiðslu iðgjalds ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi.

Hinn 20. júní var starfsleyfi EA fjárfestingarfélags ehf. fellt niður af Fjármálaeftirlitinu en félagið var tekið til slitameðferðar með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur þann 1. júní sl.

Hinn 20. júní keypti Seðlabanki Íslands evrur í skiptum fyrir íslenskar krónur til fjárfestingar til langs tíma í íslensku atvinnulífi gegn greiðslu í ríkisverðbréfum í flokknum RIKS 33 0321. Jafnframt hafði Seðlabankinn kallað eftir tilboðum frá aðilum sem vildu selja íslenskar krónur gegn greiðslu í reiðufé í erlendum gjaldeyri. Útboðin voru liður í losun hafta á fjármagnsviðskiptum. Niðurstaða útboðs um kaup á evrum var sú að alls tók Seðlabankinn tilboðum að fjárhæð 23,7 milljónir evra. Öll samþykkt tilboð voru tekin á sama verði (e. single price), sem var ákvarðað 245 kr. fyrir hverja evru. Niðurstaða útboðs um kaup á krónum fyrir evrur var sú að tilboðum að fjárhæð 7,5 ma.kr. var tekið. Öll samþykkt tilboð voru tekin á sama verði, sem var ákvarðað 246 kr. fyrir hverja evru.

Hinn 21. júní staðfesti Hæstiréttur úrskurð héraðsdóms í máli Saga Capital gegn Fjármálaeftirlitinu, sem hafði afturkallað starfsleyfi Saga Capital. Í kjölfarið hafði Saga Capital verið tekið til slita með úrskurði héraðsdóms. Saga Capital kærði úrskurð héraðsdóms til Hæstaréttar, sem staðfesti hinn kærða úrskurð með vísan til þeirrar meginreglu að málskot til dómstóla fresti ekki réttaráhrifum stjórnvaldsákvörðunar.

Hinn 29. júní samþykkti Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) ríkisaðstoð sem veitt var í tengslum við endurskipulagningu og endurreisn Íslandsbanka. Samkvæmt ákvörðun ESA fólu ráðstafanir stjórnvalda sem tengjast stofnun og endurskipulagningu bankans í sér ríkisaðstoð sem samrýmist reglum EES-samningsins, en ríkissjóður lagði bankanum til eiginfjárframlag í formi hlutafjár og víkjandi láns, auk þess sem bankanum var veitt lausafjárfyrirgreiðsla.

Júlí 2012

Hinn 2. júlí hófust viðskipti með bréf fasteignafélagsins Reginn hf. í Kauphöll Íslands, NASDAQ OMX Iceland. Um var að ræða aðra nýskráningu fyrirtækis á markað eftir efnahagsáfallið haustið 2008.

Hinn 13. júlí tilkynnti sjávarútvegsráðherra um aflakvóta fiskveiðisársins 2012-2013. Þorsheimildir voru auknar um 18 þúsund tonn frá fyrra ári, ýsuheimildir lækkaðar um 9 þúsund tonn en aðrar botnfiskheimildir auknar um samtals 1400 tonn frá kvótaákvörðun fyrir fiskveiðarárið 2011-2012.

Hinn 20. júlí var greint frá því að evrópski seðlabankinn (ECB) hefði endurheimt að fullu fjóra milljarða evra sem voru lánaðir dótturfélögum Glitnis, Kaupþings og Landsbankans í Lúxemborg gegn veði í október 2008 sem hluti af reglulegri fyrirgreiðslu ECB á evrusvæðinu. Náið samstarf var um lausn málsins milli Seðlabanka Íslands og Seðlabanka Lúxemborgar meðal annars um að koma í veg fyrir að veðsettar eignir yrðu seldar við afar slæm skilyrði.

Hinn 30. júlí tilkynnti Seðlabanki Íslands að ákveðið hefði verið að auka regluleg gjaldeyriskaup bankans af viðskiptavökum á gjaldeyrismarkaði um ótiltekinn tíma frá og með 31. júlí 2012. Frá septembermánuði árið 2010 hafði bankinn keypt vikulega hálfa milljón evra af hverjum viðskiptavaka á millibankamarkaði með gjaldeyri. Eftir breytinguna keypti bankinn vikulega 1 milljón evra af hverjum viðskiptavaka.

Ágúst 2012

Hinn 20. ágúst veitti Fjármálaeftirlitið Straumi fjárfestingarbanka hf. auknar starfsheimildir sem lánafyrirtæki.

Hinn 22. ágúst ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Daglánavextir voru því áfram 6,75%, vextir af lánum gegn veði til sjö daga 5,75%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 5,5% og innlánsvextir 4,75%.

Hinn 29. ágúst keypti Seðlabanki Íslands evrur í skiptum fyrir íslenskar krónur til fjárfestingar til langs tíma í íslensku atvinnulífi gegn greiðslu í ríkisverðbréfum í flokknum RIKS 33 0321. Jafnframt hafði Seðlabankinn kallað eftir tilboðum frá aðilum sem vildu selja íslenskar krónur gegn greiðslu í reiðufé í erlendum gjaldeyri. Útboðin voru liður í losun hafta á fjármagnsviðskiptum. Niðurstaða útboðs um kaup á evrum var sú að alls tók Seðlabankinn tilboðum að fjárhæð 18,6 milljónir evra. Öll samþykkt tilboð voru tekin á sama verði (e. single price), sem var ákvarðað 235 kr. fyrir hverja evru. Niðurstaða útboðs um kaup á krónum fyrir evrur var sú að tilboðum að fjárhæð 3,8 ma.kr. var tekið.

Öll samþykkt tilboð voru tekin á sama verði, sem var ákvarðað 236 kr. fyrir hverja evru.

Hinn 30. ágúst var samþykkt á ríkisstjórnarfundum að fela starfshópi að leggja mat á stöðu og horfur um efnahag Íbúðalánasjóðs. Skyldi tilnefnt í hann af hálfu fjármálaráðuneytisins, forsætisráðuneytisins, velferðarráðuneytisins og atvinnuvegaráðuneytisins og samráð haft við sjóðinn og stjórn hans.

September 2012

Hinn 1. september voru efnahags- og viðskiptaráðuneytið, iðnaðarráðuneytið og landbúnaðar- og sjávarútvegsráðuneytið sameinuð í nýtt atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti.

Hinn 7. september var tilkynnt að Sparisjóður Svarfdæla og Landsbankinn hf. hefðu náð samkomulagi um að fallið yrði frá kaupum Landsbankans á rekstri og eignum sparisjóðsins þar sem Tryggingarsjóður sparisjóðanna hefði fallist á að leggja Sparisjóði Svarfdæla til nýtt stofnfé og veita víkjandi lán til að sparisjóðurinn uppfyllti skilyrði Fjármálaeftirlitsins um 16% eiginfjárhlutfall.

Hinn 11. september veitti Fjármálaeftirlitið Landsbréfum hf. auknar starfsheimildir sem rekstrarfélag verðbréfasjóða.

Hinn 14. september samþykkti Fjármálaeftirlitið samruna Sparisjóðs Ólafsfjarðar við Arion banka hf. Arion banki tekur við öllum réttindum og skyldum Sparisjóðs Ólafsfjarðar og verða félögin sameinuð undir nafni Arion banka hf.

Hinn 28. september lauk heimsókn sendinefndar frá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum vegna eftirfylgni við efnahagsáætlun íslenskra stjórnvalda og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins.